

Handläggare
Ulrick Hultman
0480-450 028

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum 2020-10-19 Ärendebeteckning KS 2020/0862

Kommunfullmäktige

Ägardirektiv 2021 för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar förslag till ägardirektiv för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagen.

Bakgrund

Koncernledningen i Kalmar kommun har tagit fram ett förslag till ägardirektiv för de kommunala bolagen.

De föreslagna ändringarna från tidigare år är rödmarkerade eller genomstrukna.

Annette Andersson
Kommundirektör

Ulrick Hultman
VD Kalmar Kommunbolag AB

Bilaga:
Förslag på ägardirektiv

STYRANDE DOKUMENT

Fastställt av
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig
Ulrick Hultman
VD Kalmar Kommunbolag AB

Beslutsdatum
2020-11-

1 (9)

Ägardirektiv 2021 för Kalmar Kommunbolag AB med sina majoritetsägda dotterbolag (~~förutom Kalmar Energi Holding AB och Kalmar Öland Airport AB~~)

Gemensamma direktiv

I kommunallagen markeras kommunfullmäktiges överordnade roll i förhållande till de kommunala bolagen. Vidare innehåller lagen bestämmelser om att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över den verksamhet som bolagen bedriver. Enligt Kalmar Kommunbolag AB:s styrmodell ska bolagens styrelser i årsrapporten redovisa och bedöma hur verksamheten bedrivits och utfallit mot bakgrund av det i bolagsordningen och i kommunens ägardirektiv angivna syftet och ramarna för densamma. Styrelserna ska uttala om verksamheten under föregående kalenderår bedrivits och utvecklats dels i förhållande till det fastställda ändamålet med verksamheten, dels i förhållande till de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten. Kommunfullmäktige i Kalmar ser vikten av ett kommunalt koncerntänkande och har samlat de kommunala bolagen i en aktiebolagsrättslig koncern under kommunen. Med denna konstruktion äger kommunen ett (1) bolag. Kalmar Kommunbolag AB är i sin tur ägare av de kommunala bolagen. Kommunen och dess företag måste ses som en ekonomisk beslutsenhet för vilken fullmäktige har det yttersta ansvaret såväl ekonomiskt som politiskt.

Kommunfullmäktige har angett bland annat följande skäl för att ge ägardirektiv till kommunens bolag:

- Kommunallagen förutsätter ett kommunalt inflytande över bolagen eftersom de är ett instrument för kommunal verksamhet.
- Kommunen har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för verksamheten i bolagen.
- Förtroendet för kommunal verksamhet ökar om omvärlden kan konstatera att de kommunala bolagen är en del av ägaren/kommunen.
- Bolagen är kommunens egendom. Det finns alltså ett ägaransvar inför kommunmedborgaren. Kommunen är dessutom i borgen för bolagens engagemang vilket understryker ägaransvaret.

De kommunägda bolagens verksamhet och förhållande till kommunen regleras genom:

- Kommunallagen, aktiebolagslagen samt andra lagar och författningar
- Bolagsordning
- Ägardirektiv
- Kalmar kommuns verksamhetsplan med budget och ekonomiska planering
- Särskilda direktiv av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen
- Avtal mellan bolagen och kommunen

Från 2021 har Kalmar kommuns verksamhetsplan ett tydligare kommunkoncernperspektiv. Parallellt som arbetet med Kalmar kommuns verksamhetsplan pågår ska dessa ägardirektiv uppdateras vid behov. Efter att kommunfullmäktige beslutat om verksamhetsplan och uppdaterade ägardirektiv ska extra bolagsstämma hållas och bolagens styrelser ska i samband med konstituerande styrelsemöte årligen gå igenom hur man ska leva upp till verksamhetsplan och ägardirektiv på det första styrelsemötet efter fullmäktiges beslut. ~~ägardirektiven och hur man ska leva upp till dem.~~

Insyn i bolagens verksamhet

Kommunallagen slår fast att insynsfrågorna är viktiga ur demokratisk synpunkt. Bolagen ska ha en öppen attityd i dessa frågor.

I bolagsordningarna anges: ”Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen”.

Koncernens uppföljningar per april och augusti, årsbokslut samt övriga ärenden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ska vara tillgängliga på kommunens externa hemsida.

I bolagsordningarna för de kommunala bolagen anges att bolagen ”ska bereda kommunfullmäktige i Kalmar kommun möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Vidare gäller att ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott ska få kallelser till sammanträden med styrelserna för de kommunägda bolagen. De har rätt att närvara vid dessa sammanträden och har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. De har också rätt att på begäran få sin mening antecknad till protokollet.

Samråd mellan kommunens och bolagens revisorer

Kommunfullmäktige utser för varje bolag två lekmannarevisorer och lika många ersättare för att ”granska det kommunala ändamålet, effektivitet, kvalitet och internkontroll”. Dessa revisorer väljs ur kretsen av kommunens revisorer. Kostnader för den revision lekmannarevisorerna utför ska belasta bolagen.

Det är ur ett koncernperspektiv angeläget att bolagens och kommunens revisorer kan samråda med varandra i frågor som rör bolagens angelägenheter.

Utgångspunkter för bolagens verksamhet

Utgångspunkten för bolagens verksamhet ska vara att tillgodose intressen som gagnar kommunkoncernen i dess helhet och därigenom kommuninvånarna.

~~Kommunens bolag ska skötas på ett sätt där stor hänsyn tas till de fördelar som kan skapas för kommuninvånarna.~~ Den kommunala verksamheten i såväl förvaltningsform som bolagsform ska präglas av samma helhetssyn och princip avseende koncernnytta. Förvaltningarna och bolagen ska i samråd söka lösningar som tillgodoser kommunens samlade intresse. Den sammanvägda koncernnyttan/samhällsnyttan ska vara vägledande i all verksamhet och ska tillgodoses före enskilda bolags intressen.

~~Bolagen är redskap för att skapa utveckling i hela kommunen~~

Med den expansion som nu sker i Kalmar med omfattande ~~kommunala~~ investeringar inom ~~kommunkoncernen~~ ~~skapas~~ finns ett ännu större behov av gemensamma insatser i kommunkoncernen under planperioden 2021-2023.

Verksamheten ska drivas på ett affärsmässigt sätt med beaktande av kommunallagens likställighetsprincip där det är aktuellt. Effektivitetsvinster för bolagen ska alltså innebära fördelar för kommunen som helhet (koncernnyttan). ~~Tillsammans ska bolag och förvaltningar~~ ~~Kommunen och respektive bolag ska~~ därför i samråd söka lösningar som tillgodoser dessa gemensamma intressen.

Bolagen får inte bedriva någon säljverksamhet som står i strid med konkurrenslagstiftningen. Bolagen ska presteras ständiga förbättringar.

Bolagen ska verka för de beslut som kommunfullmäktige fattar. Bolagen ska verka för utveckling och tillväxt i hela Kalmar kommun.

Enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning ska gälla i de fall kommunala bolag på uppdrag bygger offentliga lokaler.

För samarbetet mellan kommunen och bolagen ska vidare gälla följande riktlinjer:

Ekonomisk planering och redovisning:

Bolagens ekonomiska planering och redovisning ska vara sådan att den kan samordnas med kommunens. Bolagen ska rapportera i enlighet med instruktioner från kommunen för att uppfylla bestämmelserna om ”sammanställd redovisning” i lagen om kommunal redovisning.

Kalmar Kommunbolag AB med dotterbolag ska använda samma redovisningsprinciper och värderingsregler enligt Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagens tillämpning av K3.

Kalmar Kommunbolag AB ska så snart det kan ske delge kommunstyrelsen en ekonomisk och verksamhetsmässig information från kommunens hel- och delägda bolag vid ekonomiska obalanser och löpande i tertialrapporter.

Bolagen ska (med god framförhållning) samråda med Kalmar Kommunbolag AB avseende skattefrågor, nedskrivningsbehov och övriga bokslutsdispositioner.

I bolagens årsredovisningar ska uppgifter om löner, andra ersättningar och sociala kostnader (med särskild uppgift om pensionskostnader) lämnas för var och en av grupperna styrelseledamöter (arvoden), verkställande direktör och övriga anställda.

Personal- och lönepolitik:

Kommunens nämnder och de kommunala bolagen ska ha en gemensam personal- och lönepolitik. **Det innebär att bolagen tillsammans med kommunens förvaltningar ska eftersträva en enhetlighet inom arbetsgivarpolitiken. Som exempel kan nämnas ledarutveckling, rekrytering samt tillämpning av regelverk gällande bisysslor, resor och representation. Inriktningen är att förmåner kring friskvård mm. på sikt ska vara lika i alla förvaltningar och bolag.** Det innebär vidare bl.a. att styrelserna för bolagen ska ha en avstämning med kommunstyrelsens arbetsutskott inför förhandlingar om kollektivavtal och tillämpning av dessa. Frågor som rör de verkställande direktörernas anställnings- och lönevillkor handläggs av VD i Kalmar Kommunbolag AB i samråd med kommunstyrelsens arbetsutskott.

Tillsättning av tjänst som verkställande direktör i något av bolagen handläggs av styrelsen i Kalmar Kommunbolag AB i samråd med bolagens presidier.

Kommunens regler för representation ska gälla även för de kommunala bolagen.

Styrelseledamöter

Kalmar kommuns arvodesregler ska gälla för styrelsearvoden och ersättningar. Kalmar kommuns pensionspolicy ska gälla styrelseledamöterna och kostnaden fördelas med uppdragets omfattning som grund.

Medverkan i annan planering:

Bolagen ska medverka och löpande ges möjlighet att yttra sig i den fysiska planeringen och i miljö- och naturresursplaneringen. Bolagen ska också ge underlag till svar på frågor som ställs i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Remisser från andra nämnder och styrelser ska behandlas av bolagens styrelser.

Administrativa system:

Bolagen ska använda sig av administrativa system som underlättar för information mellan kommunen och de kommunägda bolagen. Det är också viktigt att kommunen utåt visar upp ett enhetligt system.

Beredskap och säkerhet:

Krisledningsnämnden ansvarar ytterst för arbetet vid höjd beredskap och extraordinära händelser i Kalmar kommun. Nämnden ska vid extraordinära händelser erbjuda erforderliga resurser från berörda bolag i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsen. Vidare ska bolagen, i den utsträckning som de blir kallade, delta i övningar.

Verksamhetens inriktning

Utöver vad som anges i **budgeten kommunens verksamhetsplan med budget och ekonomisk planering** ska bolagen också **arbeta mot den gemensamma visionen som är beslutad av kommunfullmäktige. Vidare ska bolagen följa** de mål och uppdrag och andra direktiv som berör dem och som meddelas i olika policy, program och riktlinjer som

antagits av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Bolagen ska så långt det är möjligt medverka i samordnade kommunövergripande upphandlingar eller samordnade upphandlingar för bolagskoncernen på uppdrag från Kalmar Kommunbolag AB.

Bolagen ska vara pådrivande i utvecklingen av det långsiktigt hållbara samhället socialt, ekologiskt och ekonomiskt och bidra till målen i Agenda 2030.

Bolagen ska i samverkan med övrig kommunal verksamhet söka samordningsfördelar och arbeta aktivt med energieffektivisering.

I bolagens årsrapporter ska tydligt framgå hur bolagen uppfyllt de bolagsspecifika ägardirektiven.

Bolagen ska följa och arbeta efter de styrdokument som Kalmar Kommunbolag AB fastställer. Ex. övergripande ramverk för finanspolicy och policy och riktlinjer för intern kontroll och riskhantering.

Ekonomi

Kalmar Kommunbolag AB ska årligen lämna en utdelning. Förslag till utdelning görs efter direktiv från koncernledningen och eller dotterbolagens behov av koncernbidrag.

Utdelningen får inte hindra Kalmar Kommunbolag AB från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt och den föreslagna värdeöverföringen måste kunna försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st.

Kalmar Kommunbolag AB anger de avkastningskrav och värdeöverföringar som ska gälla för dotterbolagen.

Beslut på årsstämmorna

Vid årsstämmorna ska kommunens ombud överlämna de ägardirektiv som kommunfullmäktige beslutat ska gälla för bolagen. Dessa direktiv kan också överlämnas till bolagen i form av protokollsutdrag eller skrivelse.

För styrelsearvoden och ersättningar ska gälla de regler som fastställts av kommunfullmäktige. Arvodet till auktoriserade revisorer och ersättare ska följa den upphandling av revisionstjänster som gjorts för de kommunägda företagen.

För de olika bolagen ska i övrigt gälla:

Styrelsen i respektive kommunalt bolag ska hålla moderbolaget informerad om sin verksamhet och om planerade åtgärder av större vikt. Kommunbolaget har rätt att få ta del av den information från bolagen som Kommunbolaget anser nödvändig för att detta uppdrag ska kunna fullgöras.

Kalmar Kommunbolag AB och dess dotterbolag ska medverka till att utveckla och stärka det lokala näringslivet i hela kommunen. Genom sådana satsningar på olika utvecklingsprojekt stärker bolagen sin ”kundbas”. Detta innebär att kommunens bolag på sikt förbättrar sitt ekonomiska resultat.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Kalmar Kommunbolag AB

Bolaget ska förvalta aktier i Kalmar kommuns hel- eller delägda bolag, utveckla samarbetet mellan bolagen i koncernen samt samordna övergripande koncerngemensamma frågor. Bolaget ska svara för en löpande ägardialog med respektive dotterbolag i koncernen. Moderbolaget ska åt kommunen bereda och samordna förslag till försäljning av fastigheter och bolag inom koncernen och andra frågor avseende bolagens tillgångsportföljer med undantag av frågor som ligger inom det beslutsmandat som anges i respektive bolags bolagsordning. Vidare ska bolaget efter särskilt uppdrag genomföra näringslivsbefrämjande projekt.

Kalmarhem AB

Bolaget ska i allmännyttigt syfte och med iakttagande av kommunallagens likställighetsprincip främja bostadsförsörjningen i Kalmar kommun och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer.

Bolaget ska erbjuda människor som bor i eller vill flytta till Kalmar ”den goda bostaden”. Med den ”goda bostaden” avses att ge människor, oavsett inkomst, bostadsort och social situation, likvärdiga möjligheter att leva i goda bostäder i bra miljöer och till rimliga kostnader.

Bolaget ska garantera hyresrätten och utifrån bruksvärdesprincipen främja en hyressättning med stabila och rimliga hyror i olika stads- och kommundelar. Bolaget ska aktivt arbeta för att med sin del av hyresrätter i Kalmar kommun minska bostadssegregationen, hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden.

Bolaget har ett speciellt ansvar för att ordna bostäder till studerande, liksom andra grupper med särskilda behov. Bolaget ska i samverkan med övriga aktörer erbjuda möjligheten för folkbokförda ungdomar i Kalmar mellan 18-25 år hyra av bostad genom ett förstahandskontakt inom 6 månader.

Det är också viktigt att bolaget fortsätter arbetet med att på olika sätt utveckla och stärka inflytandet för de boende.

Bolaget ska arbeta aktivt och ligga i framkant i de ekologiska- och sociala hållbarhetsfrågorna.

Bolaget ska ~~på uppdrag och~~ vid specifika behov där det bedöms rimligt bygga verksamhetslokaler för kommunen ~~på uppdrag av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller Kalmar Kommunbolag AB.~~

Bolaget ska vara den centrala aktören i kommunens bostadspolitik och utveckling. Bolaget ska fortlöpande se över sitt fastighetsbestånd för att på bästa sätt kunna utföra de uppdrag som åligger bolaget.

Kalmar Vatten AB

Bolaget ska svara för en miljömässigt god vattenförsörjning och avloppsrening. En huvuduppgift för bolaget är vidare att trygga den framtida vattenförsörjningen, däribland en långsiktig vattenreserv. Bolaget ska aktivt arbeta för att minska kväve- och fosforutsläppen i Kalmarsund.

Grävarbeten avseende förnyelse av ledningsnätet ska samordnas och planeras med kommunens investerings- och underhållsplanering.

I samband med grävarbeten för vatten och avlopp ska bolaget så långt det är möjligt lägga ner tomrör för att möjliggöra en bredbandsutbyggnad.

Det är viktigt att de ökade inkomsterna till följd av höjd va-taxa går till planerade investeringar bl.a. nytt reningsverk och till en förnyelse av va-nätet. Bolaget ska i samband med kommande budget och bokslut redovisa hur stor del av de ökade inkomsterna som använts till planerade investeringar och reinvesteringar.

Bolaget ska därtill delta i utbyggnad av vatten och avlopp i takt med kommande nyproduktion.

KIFAB i Kalmar AB

Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla lokaler för näringsliv och andra externa verksamheter. ~~samt vid behov även kommunala verksamheter.~~ Bolaget ska erbjuda attraktiva, hållbara och innovativa lokallösningar.

Bolaget ska ~~på uppdrag och~~ vid specifika behov där det bedöms rimligt bygga verksamhetslokaler för kommunen ~~på uppdrag av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller Kalmar Kommunbolag AB.~~

Bolaget ska fortlöpande se över sitt fastighetsbestånd och genomföra fastighetsförvärv/försäljningar för att på bästa sätt kunna utföra de uppdrag som åligger bolaget.

~~Bolaget ska vara behjälpliga i den försäljningsprocess som ska inledas.~~

Kalmar Science Park AB

Bolaget ska utgöra mötesplats för idéer och innovativa företag som vill utvecklas med målsättning att främja en långsiktig ekonomisk utveckling i Kalmar och regionen. I nära samarbete med näringslivet och Linnéuniversitetet ska bolaget bygga nätverk och vara en utvecklingspartner för nya företag i Kalmar. Bolaget ska erbjuda verktygen och miljön för att utveckla nya idéer, företag och marknader.

Bolaget ska medverka till nytänkande och inspiration, bidra till att Kalmars attraktivitet stärks och vara en förebild för andra kunskapsintensiva miljöer.

Följande övergripande mål ska nås de kommande åren:

- utveckla fokusområdena e-tjänster och digitala marknader.
- utveckla samarbetet med region Kalmar län och Linnéuniversitetet kring innovationer bl.a. genom projekt eHealth Arena.
- ~~— fortsatt utveckla projekt RINK (regional inkubator) med berörda kommuner~~

- Fortsätta verka för ett regionalt inkubatorsamarbete

Destination Kalmar AB

~~Bolaget ska i samverkan med näringslivet utveckla, profilera och marknadsföra Kalmar kommun som besöksmål. Bolaget ska även samordna och administrera evenemang samt utveckla idrottsturismen i syfte att utveckla besöksnäringen och skapa mervärden för invånarna i Kalmar kommun. Vidare ska bolaget bedriva turistbyråverksamhet samt driva verksamhet i gästhamnen i Kalmar. Bolaget ska i samverkan med Statens Fastighetsverk ansvara för och driva kultur-, turist- och evenemangsverksamhet på Kalmar Slott.~~

Följande övergripande mål ska nås de kommande åren:

- ~~• Bolaget ska i fortsatt samverkan med näringslivet utveckla besöksnäringen och Kalmar som evenemangstad med fokus på hållbara evenemang och be- hålla/förbättra sin position som attraktiv sommarstad.~~
- ~~• Utveckla idrottsturismen i Kalmar kommun och regionalt i projekt.~~
- ~~• I samverkan med Statens Fastighetsverk fortsatt utveckla Kalmar Slott med gjorda investeringar för att öka tillgängligheten och antalet besökare.~~

Destination Kalmar AB ska på ett hållbart sätt utveckla, profilera och marknadsföra Kalmar som destination i samverkan med näringslivet och Kalmar kommun.

Bolaget ska genom destinationsutveckling bidra till att Kalmar är en attraktiv plats året runt för såväl invånare som besökare.

Bolaget ska förvalta och utveckla platsvarumärket Kalmar.

Bolaget ska utveckla Kalmar som mötes- och evenemangsdestination samt erbjuda attraktiva arenamöjligheter.

Bolaget ska bedriva turistinformativ verksamhet med personlig service samt utveckla platsens värdskap tillsammans med näringsliv och invånare.

Bolaget ska bedriva verksamhet i gästhamnen.

Bolaget ska i samverkan med Statens fastighetsverk ansvara för och utveckla verksamheten på Kalmar Slott.

Kalmar Hamn AB

Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla en hamnanläggning samt utföra hamn-, sjöfarts- och logistikrelaterade tjänster. Bolaget ska erbjuda hamnens kunder ett prisvärt, flexibelt, miljöriktigt och tillförlitligt utbud av service och tjänster av hög kvalitet. Bolaget har uppdraget att utveckla samarbetet med närliggande hamnar.

Beslutshistorik

Kommunfullmäktige

2008-12-15, § 21

2010-03-29, § 24

2011-04-26, § 97

2012-04-23, § 84

2013-04-29, § 75

2014-04-08, § 53

2015-03-30, § 53

2016-04-25, § 72

2017-03-27, § 64

2018-04-23, § 83

2018-12-17, § 190

2020-03-30, § 53